

**AM I
SUP
ER-
WOMAN
MAN
?**

CURATOR * GIÁM TUYỂN

NGUYỄN PHƯỚC BẢO CHÂU

ARTISTS * NGHỆ SĨ

LÊNA BÙI + NGÔ ĐÌNH BẢO CHÂU + XUÂN HẠ

DURATION * THỜI GIAN

03.12.2020 - 09.01.2021

LOCATION * ĐỊA ĐIỂM

SÀN ART

132 BẾN VÂN ĐỒN, Q.4, TPHCM, VIỆT NAM

SUPPORT * ĐƠN VỊ HỖ TRỢ

sàn art

CURATORIAL TEXT * VĂN BẢN TRIỂN LÃM

NGUYỄN PHƯỚC BẢO CHÂU

LÊNA BÙI

red / đỏ
2020

Mixed media
122 x 91 cm

Unique / Độc bản

LÊNA BÙI

white / trắng
2020

Mixed media
91 x 122 cm

Unique / Độc bản

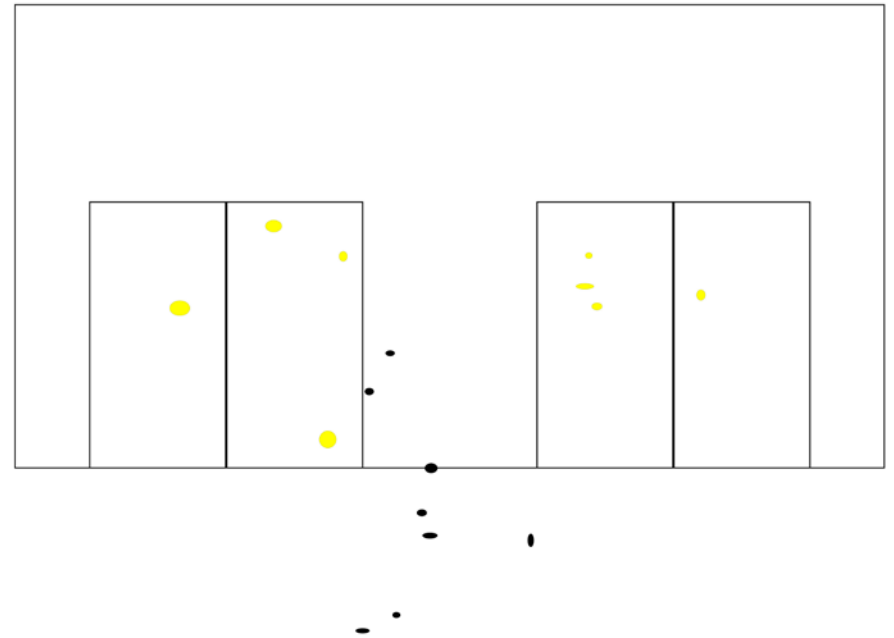

LÊNA BÙI

pink / hồng
2020

Mixed media
122 x 91 cm

Unique / Độc bản

LÊNA BÙI

Andromeda
2020

Site-specific installation / Sắp đặt biệt vị
Various dimensions / Kích cỡ đa dạng

06

NGÔ ĐÌNH BẢO CHÂU

Vô Đề #thedeathofamonument
2020

Wood, silver leaf, plexiglass / Gỗ, bạc giấy, mica
33 x 23 x 8 cm

1 Ed. + 1 AP

07

NGÔ ĐÌNH BẢO CHÂU

Vô Đề #pedestalforpedestal
2020

Printed canvas, acrylic paint, LED light, wood /
In canvas, sơn acrylic, đèn LED, gỗ
125 x 185 x 8 cm

1 Ed. + 1 AP

08

XUÂN HẠ

Pigeon / Chim bồ câu
2020

Found object
White marble, vintage magazines / Đá trắng, tạp chí xưa
33 x 15 x 10 cm

Unique / Độc bản

09

XUÂN HẠ

Where are the pigeon heads? / Bay về đâu?
2020

Found object
White marble, vintage magazines / Đá trắng, tạp chí xưa
48 x 18 x 16 cm

Unique / Độc bản

XUÂN HẠ

Incarnation / Hoá thân
2020

Stainless steel, battery / Inox, pin
20 x 40 x 36 cm

In a raw, sarcastic outburst unlike her usual well-composed self, she asks:

“AM I SUPERWOMAN?”

...

Despite the provocativeness, what this question really calls for is not a straightforward answer, but an invitation to peer into the complex, mythical construct of feminine roles.

“Am I Superwoman?”, in one aspect, retrospectively analyses the glorifying portrayal of Vietnamese female figures in Vietnamese Socialist idealism according to the *Ba đảm đang*¹ virtues (‘dutiful Home-maker, Worker, and Fighter’); and in the other, introspectively delves into the intimate interpretations of femininity by contemporary female artists. The artists’ multidisciplinary works serve to explore woman sacrifice, to redefine individualistic feminine values, and examine the outsiders’ gaze on the female body. Bringing the two together allows a comparative reflection between myth and reality, collective idealism and personal characters concerning female roles.

One prominent feature of the show is historical propaganda posters, a popular medium for the Vietnamese government to promote the “good ways of life”. Through the years, they have served to instill an ideology of femininity by means of pre-existing sociological structures. Throughout the exhibit, selected posters present the *Ba đảm đang* women in pursuit of the ideal life. They project the female body often as mysterious, young, voluptuous and robust, despite the most arduous circumstances. In them, we see the manifestation of an “organized myth” (Ellul, 1973), which combines deep-rooted Confucian teaching of *Tam Tông Tứ Đức*² for every “good woman” in Vietnamese traditions, which helps make it so powerful a concept that it penetrates every corner of mass consciousness and becomes reality. This type of sociological propaganda works slowly and gently, introducing particular ethics in benign form, but ends up “creating a fully established personality structure” (Ellul, 1973, p. 66), which is hard to dislodge once established. Modern time in Vietnam has emancipated women in various measures, but does the *Ba đảm đang* ghost ever stop haunting?

Today, women earn merits far and wide outside of their homes, but at the same time, still carry with them the responsibility to hold together the nuts and bolts of the domestic sphere, to bear and rear children, to be a benevolent, refined domestic goddess. Watch any TV commercial for household products and one can easily find happy, polished women effortlessly changing roles between work and home, singing serenely: “A smile will always radiate on my face...”. In “Woman, native, other”, Trinh T. Minh-ha writes: “They have made of us heroic workers, virtuous women. We are good mothers, good wives, heroic fighters... ghost women, stripped of our humanity.” If Minh-ha’s humanity encounters the immaculate female figures in propaganda, does it wonder: Do they have fear and weaknesses? Do they suffer from pain? Do they ever let their messy hair down and show their quirks? Do they, in flesh and bone, ever aspire to be superhuman?

In response to these questions, the contemporary artworks of the female artists display their own realities and distinctive beliefs. Their artistic labour diverges into different styles of expression that embody individual characters.

Ngô Đình Bảo Châu’s act of stripping away vibrant colors and pulling apart a sculpture titled “Victory³” that she installed ten years ago at Sàn Art’s former space to celebrate female heroism, reflects her personal evolution and conscious attempt to decline the given virtuous titles she no longer aspires to bear. With hindsight on this work, Châu transitions to her present endeavor to *destroy* that very same *victory*. More precisely, to destroy every image, every conception that has defined that honor, which has also been a guise of nameless domestic chores, unwieldy responsibilities delegated to women every day.

Gone was a decade. What remains of a sacred monument are scattered mementos: a carved wooden frame carrying memories that have seemed to fade away – a modest shrine; a commonplace neon signboard reminiscing an expired item – a deconstructed pedestal. Such are reminders of our mortality, of mourning, of mundane life and a claim of an irony: relentless pursuit of elevating a symbol to new height whilst shouldering a hefty burden – a rejection of a title! Such is Châu’s inquisition into the realm between symbolism

and truth, between illusion and authenticity, in the manners that certain hero/ine are presented, as seen in propaganda, where mystified figures are projected onto real bodies. Châu's application of printing technique, minimal wording and fluorescent light also mimics the effects of mass reproduction, advertising and slogan in propaganda.

As the dualities play out before our eyes, we eventually come to realize that Châu's work mirrors the back of a propaganda poster, the hidden place where the badge of honor is being negated to allow for the transmission of subtly illuminated anonymity.

Lêna paints women but seemingly from the inside out. Turning their emotions and psyche into elementary forms, akin to pagan symbols of fertility and femininity, and with a structure that emits both pain and power. The abstract language takes people away from preconceived notions of the female corporeal forms.

Three paintings, almost like a triptych, one white with hints of hot pink, one black layered on a deep red, and the last one—a layer of white fog over strokes of warm and dark colors, evoking flesh and blood, and passion. They are simple yet moody. The surfaces are cut and stitched in patterns that appear and disappear, like moon rhythms, ripples on a surface, mouth speaking or trying to speak, sound waves traveling, etc. There is something logical yet sensual about them, and in some parts also vulgar and tortured.

Coupled with the paintings is a site-specific installation inspired by the mythical Andromeda—tied to a rock as a sacrifice because of her beauty. The story was told by the Greek as part of the myth of Cassiopeia, the queen who angered the Nereids, sea nymphs, and Poseidon by boasting that she and her daughter were more beautiful than them; and part of the myth of Perseus, the hero who saved her when the sea God, Poseidon, demanded she be sacrificed to the sea monster Cetus to maintain peace. What Andromeda thought was never mentioned.

As one of the few constellations named after a woman, she is frozen in the sky forever in the state of being tied to a rock. Drawing the Andromeda constellation on window blinds that shade the space

with punctures, letting light into the space and allowing the viewers to peek through and see the outside world, perhaps is a small act of setting Andromeda free. And for those who wander out onto the balcony, they can discover small fragments of thoughts by contemporary women.

They may, then, also wonder about the dilemma that Andromeda faces: abide by her Father, the King Cepheus's command⁴ in exchange for a horrific death, or take flight. The legends being written about Andromeda or comparable females have not tackled this perplexing aspect. Similarly in propaganda, instead of complicated truth, simple pictures are provided, combined with pre-existing myths, to validate painful and severe actions as simply good, just and true. This is why the propaganda slogan of "Giặc đến nhà đàn bà cũng đánh" (Women fight off any enemy at their door) becomes unquestionably legitimate.

In Xuân Hạ's kinetic sculpture inspired by the story of Mẹ Nhu, a National Heroic Mother, starkly contrasting with the cold, permanent materiality of stainless steel is the emotive memory of warm blood flowing out of Mẹ Nhu's frail body when she attempted to protect her children. Unlike Andromeda whose life was eventually saved, Mẹ Nhu was immediately shot dead by the enemy. She would live on as an immortal but little would ever be known about her life, her private agony or happiness as a mother. Xuân Hạ's playful depiction of Mẹ Nhu's children, much unlike the solemn, imposing public monument⁵ that portrays her, is not only an endearing tribute, but also an embodiment of her private questions: "Between the grand title of a national heroine and being an unsung mother of her children, what would Mẹ Nhu have chosen?"

The artist continues her narration by tackling the topics of "mother", "symbol", "monument", "honor" and the omission of inconvenient truths as Mẹ Nhu is chiseled into an exemplary figure for the public. Two abandoned stone carvings caught her attention. These found objects are rejected marble sculptures from an atelier specialized in producing revered spiritual idols. Suspended in unfinished states, they resemble phantom-like enigma, colorless kaleidoscopic shapes. A dove? Virgin Mary? A female deity?... As much as they are ugly and undesirable in ideal standards, they

are alluring in Xuân Hạ's aesthetic, because they touch on her lingering concern about the real lives of the women behind those marvelous fables. Hence, she deliberately cut through the aura surrounding divine figures to point out the violent intervention on the fragile women whose sacrifices became a model for permanent, imperishable structures for generations of strangers to admire.

While the kinetic sculpture expresses Xuân Hạ's unique observation, the found stone objects tell stories in unconventional tones. They expose the vertical, top down power dynamic between the creator and the objects. The creator determines the good, the bad and the ugly and ultimately influences public acceptance. At stake are the real, often challenging records of the persons in question.

To create a deity, the creators, namely sculptors and propagandists, enjoy the same authority. They both decide on the stereotypes that are enforced by symbols and ready-made judgments to spare the audience the trouble of visualizing for itself. Plump lips, refined nose, round hips, slim waist, bit by bit, the creators are manipulating perception and attitude toward the archetypal forms and symbols. In turn, symbols are related to the psychological phenomenon of the stereotype, that which empowers propaganda and art to take over literature, past and present, and history, which can be rewritten according to specific needs to influence beliefs. Propaganda in a sense works like an aphorism, in that it simplifies a complex truth for public reception.

Regardless of individualistic expressions, the three artists unite to dissect the organized myth, the constructed [super]woman with their differentiated views. Notably, their works are far from discrediting the virtue of innate sacrifice and love of a woman for her immediate family and other human beings, but to make way for personal deliberation that such love is an unconditional choice, not an obligation.

"Am I Superwoman?" also invites the viewers to take part and continue this female narrative in the present context: Has time changed, or is it still an on-going negotiation with the past as we move towards the future?

Reference:

Ellul, J. (1973). *Propaganda: The Formation Of Men's Attitudes* by Jacques Ellul. Vintage Books, New York.

- 1 Ba đảm đang: (i) Đảm đang lao động, sản xuất, công tác, (ii) Đảm đang gia đình; (iii) Đảm đang công tác hậu phương bảo vệ Tổ quốc (Instruction from Vietnam Women Association, 2010)
- 2 Tam Tông (Three principles of obedience) – Tại gia tòng phụ, xuất giá tòng phu, phu tử tòng tử – As a child, she obeys her father; as a married woman, obeys her husband and as a widow, obeys her son.
Tứ đức (Four virtues) – Công dung ngôn hạnh – A "good woman" must be skillful in her work, modest in her behavior, soft-spoken in her speech, faultless in her principles. Strays from any of the virtues and she is a "bad woman".
- 3 10 years ago, Châu installed various household objects typically associated with woman's domestic chores such as rice cooker, duster broom, bucket, mop, and ironing board to resemble popular statues of Generals in their victorious stances. The work was a response to the song "My older sister", the theme for an exhibition about the dedication and commitment of an eldest sister in a family. Her piece also suggested alternative views, attitudes and customs applied to Vietnamese men and women.
- 4 Poseidon floods the Ethiopian coast and sends a sea monster Cetus to ravage the kingdom because of Casasseopia's arrogance. In desperation, King Cepheus consults the Oracle, who announces that no respite can be found until the king sacrifices his daughter. Andromeda is thus chained to a rock by the sea to await her death.
- 5 The national public monument of Mẹ Nhu now stands in a grand manner at the gateway to Đà Nẵng City, the hometown of Xuân Hạ.

Lần này, hoàn toàn không chửi chu trau chuốt như mọi khi, cô ấy cao giọng và bùng nổ:

“TÔI LÀ SIÊU NỮ NHÂN Ơ?”

...

Dù mang đầy tính khiêu khích, câu hỏi này lại không cần một câu trả lời theo nghĩa đen mà lại là một sự gợi mở để hướng đến thế giới phức tạp huyền bí của vai trò nữ giới. Ta thông qua một cuộc triển lãm nghệ thuật để cùng khám phá nó thì không tệ nhỉ?

Một mặt “Tôi là siêu nữ nhân ơ?” đi ngược thời gian để phân tích hình tượng phụ nữ được thể hiện theo chuẩn mực *Ba đảm đang*¹ trong lý tưởng Xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam; mặt khác, triển lãm mặc tưởng về những câu chuyện nữ giới riêng tư qua diễn thuật của các nữ nghệ sĩ đương thời. Các tác phẩm đa chất liệu của họ sẽ ngầm nghĩ về sự hy sinh, về cách người khác đặt ánh nhìn lên thân thể phụ nữ, và những nỗ lực để tái định nghĩa giá trị nữ tính theo những cách riêng. Hai khía cạnh trên khi được đặt cạnh nhau sẽ mở ra những suy tư đan xen giữa huyền thoại và hiện thực, giữa quy chuẩn chung và tính cá nhân liên quan đến vai trò nữ giới.

Có một phần quan trọng trong triển lãm, đó là những bức tranh cổ động từ quá khứ, phương tiện mà nhà nước Việt Nam đã và vẫn dùng để cổ vũ cho “lối sống tốt đẹp”. Qua thời gian, sự tuyên truyền này giúp hình thành nên một ý thức hệ chuẩn mực, được củng cố thêm ý nghĩa từ những bối cảnh xã hội đã tồn tại từ lâu đời. Trưng bày trong không gian là những bích họa được lựa chọn để cho ta thấy hình ảnh người phụ nữ *Ba đảm đang* trong cuộc sống thường nhật. Điều đáng chú ý là họ luôn được đặc tả với thân hình tươi trẻ, năng động và mơn mớn một cách điệu kỳ, dù họ có rơi vào hoàn cảnh cực nhọc đến đâu. Thông qua họ, chúng ta có thể thấy biểu hiện của cái gọi là “huyền thoại được sắp đặt” (Ellul, 1973), một ý niệm nhờ được kết hợp nhuần nhuyễn với tư tưởng *Tam Tông Tứ Đức*² trong đạo Khổng dành cho “phụ nữ ngoan hiền” đã ăn sâu trong truyền thống Việt Nam, trở thành sức mạnh lan toả đến mọi góc ngách sâu thẳm nhất trong tâm khảm và biến thành hiện thực. Loại hình cổ động mang tính xã hội này tác động một cách chậm rãi, trình bày tư tưởng đạo đức nhẹ nhàng nhưng lại có thể “hình thành nên một kết cấu nhân cách hoàn toàn vững chắc” (Ellul, 1973, t. 66), rất khó để đánh bật một khi đã bắt rễ. Cuộc sống hiện đại đã giải phóng

phụ nữ trên nhiều phương diện, nhưng liệu bóng ma *Ba đảm đang* có vẫn còn ám ảnh hay không?

Cho đến nay, phụ nữ đã và đang được tưởng thưởng trong nhiều lãnh vực khác nhau tuy nhiên họ vẫn phải luôn mang theo mình trọng trách là “nội tướng”, sứ mạng sinh nở và nuôi dạy con, và vẫn cần là người nội trợ xinh đẹp hiền hậu. Nếu chúng ta quan sát bất kỳ một mẫu quảng cáo nào trên truyền hình dành cho sản phẩm gia dụng thì sẽ dễ dàng bắt gặp một cô nàng hạnh phúc xinh đẹp có tài biến hoá siêu đẳng giữa vai trò nội gia đình và sự nghiệp, cùng lúc cô nàng sẽ cất giọng hát yêu đời: “Có em luôn tươi cười...” Trong cuốn sách “Phụ nữ, người bản địa và người khác”, Trịnh Thị Minh Hà cũng viết rằng: “Họ biến chúng ta thành anh hùng lao động, phụ nữ đức hạnh. Chúng ta là mẹ hiền, là vợ ngoan, là chiến sĩ quả cảm... như ma nữ đã mất đi tính người.” Nếu như nhân loại của cô Hà đối diện với những nữ nhân tinh khiết toàn vẹn trong tranh cổ động, liệu họ có thắc mắc rằng: Họ có cảm thấy sợ hãi hoặc yếu đuối không? Họ có biết đau đớn không? Họ có bao giờ để mặc cho tóc rối tung và để lộ ra những tính kỳ quặc vốn có của mình? Bản chất bằng xương bằng thịt của họ liệu có thực sự khát khao muốn được là siêu nhân không?

Như lời đáp cho những câu hỏi trên, các tác phẩm đương đại của các nghệ sĩ nữ mang đến hiện thực và niềm tin của riêng họ. Thực hành nghệ thuật của họ hướng đến những phong cách biểu hiện riêng biệt nhằm trình bày những chủ ý và cá tính khác nhau.

Cách mà Ngô Đình Bảo Châu xoá sạch sắc màu rực rỡ, tháo rời hoàn toàn tác phẩm sắp đặt mang tên “Chiến thắng³” mà cô từng dựng nên mười năm trước đây nhằm ca ngợi đức hạnh nữ giới phản ánh một hành trình nỗ lực, ý thức rõ ràng nhằm chối bỏ những danh hiệu cao cả mà cô không còn muốn mang vác. Song hành với cái nhìn về quá khứ chính là sự biến đổi trong hiện tại của Châu, khi cô cố tình *phá huỷ* cái *chiến thắng* mà mình đã từng công nhận. Chính xác hơn là phá huỷ toàn bộ hình ảnh và ý niệm về sự vinh danh mà thật ra cũng chính là gánh nặng, áp lực, những trách nhiệm cụ thể mà vẫn áp đặt lên cho người phụ nữ trong cuộc sống.

Một thập kỷ đã trôi qua làm xoá nhoà đi hình tượng thiêng liêng. Những gì còn lại chỉ là kỷ vật gần như tầm thường: khung di ảnh giữ lại một ký ức đã rời xa – một góc tường niếm; một bảng hiệu quảng cáo gắn đèn nê-ông trưng ảnh một sản phẩm đã hết thời – sự

thoái trào của một bộ tượng. Chúng là lời nhắc nhở cho những hiện thực trần trụi hàng ngày chứa đựng đau thương và chết chóc, và minh chứng cho sự trở trêu: sức nâng đỡ bền bỉ thẳm lặng để tạo nên biểu tượng cao vợi cũng cùng lúc chất chứa sức đè nặng âm ỉ – một sự chối từ danh hiệu! Chúng là sự chất vấn liên quan đến hình ảnh biểu tượng so với cụ thể, ảo ảnh so với chân thật, giống như cách mà tranh cổ động dựng lên những hình tượng nhằm cổ xúy cho một hình ảnh anh hùng đặc trưng. Ngoài ra, việc Châu áp dụng phương pháp in ấn, chơi chữ tối giản, và đèn pa-nô cũng là đối thoại song phương với thủ thuật in ấn hàng loạt, câu khẩu hiệu và quảng cáo trong truyền thông cổ động.

Một khi những vẽ đối tính dần hiện rõ ra trước mắt, chúng ta cũng dần nhận ra rằng tác phẩm của Châu cũng giống như mặt sau của một bức tranh cổ động vậy, nơi từ chối sự vinh danh của một tượng đài, đồng thời truyền đi thông điệp về một sự vô danh im lặng tỏa sáng.

Lêna vẽ giới nữ nhưng là từ trong ra ngoài, biến những cảm xúc và thế giới nội tại thành những khối căn bản, tựa như những biểu tượng thuộc tín ngưỡng duy linh cổ xưa về sự phồn thực và tính nữ; và những cấu trúc gợi lên cả nỗi đau lẫn sức mạnh. Ngôn ngữ trừu tượng khiến người xem buông bỏ những định hình vốn có về thân thể nữ giới.

Ba bức tranh sắp đặt gần nhau như một bộ ba hoạ hình nối liền: một bức với vệt phớt màu hồng tươi, một bức đen chùng lên màu đỏ thẫm và bức cuối cùng, một màn sương trắng phủ trên những nhát màu sâu và nóng gợi đến máu thịt và niêm đam mê. Chúng đơn giản nhưng đầy ẩn ý. Bề mặt tranh bị rạch và khâu bằng chỉ theo những thiết kế ẩn hiện, như nhịp trắng tròn rồi khuyết, như gợn sóng nhẹ lan tỏa trên bề mặt, như khuôn miệng chực nói nên lời, như sóng âm thanh truyền đi... Có gì đó vừa nghiêm chỉnh vừa gợi cảm trong những bức tranh này, và cũng có phần thô tục và tra tấn.

Đồng hành với ba bức tranh là một tác phẩm sắp đặt dựa theo không gian lấy cảm hứng từ truyền thuyết nàng Andromeda–bị xiềng vào tảng đá làm vật tế thần bởi do sắc đẹp của mình. Câu chuyện về Andromeda nằm trong thần thoại Hy Lạp về Hoàng hậu Casseopia, người đã làm các mỹ nhân ngư Nereids và Thần biển Poseidon giận dữ khi khoe khoang rằng mình và con gái xinh đẹp hơn họ; và cũng được nhắc đến trong thần thoại về Perseus, người anh hùng đã cứu

Andromeda khỏi thuỷ quái Cetus. Những gì Andromeda thực sự nghĩ đến không được đề cập.

Là một trong những chòm sao hiếm hoi được đặt tên theo một nhân vật nữ, nàng mãi mãi bị đóng băng trên bầu trời trong tư thế bị xiềng vào đá. Về lại hình dạng chòm sao của nàng lên màn trập của bằng những lỗ hở để ánh sáng từ bên ngoài chiếu xuyên vào không gian bên trong, và ngược lại để người xem có thể nhìn ra thế giới bên ngoài có lẽ là một cử chỉ nhỏ để giải thoát cho Andromeda. Và những ai bước ra ngoài ban công có thể phát hiện ra những mẫu suy tư còn con từ các nhân vật nữ đương thời.

Chúng ta cũng có thể từ đó ngẫm nghĩ về tình huống ngặt nghèo mà Andromeda phải đối diện: vâng lời Vua cha Cepheus⁴ để đổi lấy cái chết tàn khốc, hay trốn thoát. Những huyền thoại kể về Andromeda hay những nữ nhân cùng hoàn cảnh thường không đề cập đến phương diện rối rắm này. Tương tự như vậy trong tranh cổ động, thay vì vẽ ra sự thật rắc rối, những cảnh tượng sẽ được trình bày một cách đơn giản hóa, gắn liền với những chuyện thần thoại sẵn có, để tạo nên hiệu lực khiến cho những hành động lẽ ra là đau đớn, nguy hiểm trở nên đúng đắn, công bằng. Đây cũng là lý do mà câu khẩu hiệu “Giấc đến nhà đàn bà cũng đánh” trở nên hợp tình hợp lý một cách khó tin.

Trong tác phẩm điêu khắc động của Xuân Hạ dựa theo câu chuyện của Mẹ Nhu⁵, bà Mẹ Việt Nam anh hùng, hiện ra mối tương phản rõ rệt giữa sự cứng rắn lạnh lùng của chất liệu thép không rỉ và ký ức đầy cảm xúc về dòng máu nóng chảy đầm đìa từ cơ thể yếu ớt của Mẹ dùng làm lá chắn bảo vệ cho các con. Không may mắn như nàng Andromeda được cứu thoát, Mẹ Nhu gục chết ngay trước mũi súng của kẻ thù. Tuy Mẹ trở thành bất tử nhưng chẳng ai biết được nhiều hơn về đời thật, về những nỗi đau cũng như niềm hạnh phúc riêng tư trên trần thế của Mẹ. Phong cách tinh nghịch, khác lạ mà Xuân Hạ chọn dùng mô hình những người con sống động để đặc tả lại tượng đài công cộng hiên ngang khí phách của Mẹ Nhu, thật ra là cách rất riêng tư mà cô ấy dùng để tưởng nhớ và khế thủ thi câu hỏi kín đáo: “Giữa lựa chọn là một danh hiệu anh hùng quốc gia vẻ vang và một tình mẹ âm thầm đối với các con của mình, Mẹ Nhu lẽ ra sẽ chọn gì?”

Xuân Hạ tiếp tục chất vấn các chủ đề xoay quanh “người mẹ”, “hình tượng”, “tượng đài”, “sự tôn vinh” và cuối cùng là cách bỏ qua các chi tiết thật trong quá trình dựng lên những biểu tượng chuẩn mực

như của Mẹ Nhu để phục vụ cho sự chiêm ngưỡng đại chúng. Có hai bức tượng bị bỏ rơi vương vãi thu hút sự chú ý của cô. Hai vật được tìm thấy này là hai tượng đá cẩm thạch bị xưởng tạc tượng chuyên tạo ra sản phẩm tâm linh loại đi. Bị kẹt lại trong hình hài bất định, chúng như gọi đến phép đồ đa chiều, đến hình hài biến chuyển qua lăng kính vạn hoa không màu sắc. Chim bồ câu? Đức mẹ Maria? Bồ tát? Dù chúng bị coi là xấu xí, là phế phẩm theo tiêu chuẩn chung, chúng lại thật cuốn hút theo thẩm mỹ riêng của Xuân Hạ. Bởi vì chúng chạm đến mối quan tâm của cô về cuộc đời thật của những người phụ nữ đằng sau những tấm gương ngụ ngôn thần kỳ. Cho nên cô cố tình lột bỏ đi ánh hào quang xung quanh những tượng đài để chỉ ra sự can thiệp mang tính bạo lực vào thân xác yếu đuối của những bà mẹ. Họ hoàn toàn không có quyền quyết định khi thân phận của mình bị biến hoá theo chủ ý của kẻ khác nhằm phục vụ cho công cuộc xây dựng những kết cấu mãi luôn vững chãi cho muôn đời sau ngắm nhìn.

Trong khi tác phẩm điêu khắc động là ngôn ngữ hình ảnh rất riêng của Xuân Hạ thì hai bức tượng tìm thấy cũng thể hiện tiếng nói khác biệt. Chúng làm lộ ra sự áp đặt quyền lực một chiều từ trên xuống giữa đấng tạo tác và phẩm vật. Đấng tạo tác quyết định những gì là xấu, là tốt, là đẹp và đồng thời gây ảnh hưởng đến nhận thức của công chúng. Bị vùi lấp đi là những câu chuyện cá nhân có thật, thường là phức tạp về bản chất.

Khi tạo dựng nên thần thánh, đấng tạo tác, hay đúng hơn là nhà điêu khắc và nhà tuyên truyền có quyền lực như nhau. Họ đều có thể quyết định những khuôn mẫu chứa đựng những biểu tượng, định kiến sẵn có để người xem không cần nhọc công tự mình hình dung ra. Mỗi đây hơn, sống mũi thanh tao hơn, hông đầy đặn hơn, eo thon hơn, từng tí, từng tí một, đấng tạo tác điều khiển nhận thức và thái độ tiếp nhận đối với khuôn mẫu và biểu tượng. Bản thân các biểu tượng lại liên quan mật thiết đến hiện tượng tâm lý khiến cho hình thức tuyên truyền cổ động và nghệ thuật mang thêm sức mạnh ảnh hưởng xuyên suốt đến văn học, quá khứ, hiện tại, và ngay cả lịch sử, cũng có thể được viết lại để tái tạo niềm tin. Tuyên truyền cổ động, theo một cách nào đó cũng giống như ngâm lên những câu cách ngôn, trong đó sự thật phức tạp được đơn giản hoá để công chúng dễ dàng tiếp thu.

Quay trở lại với các tác phẩm đương đại, dù là thể hiện theo cách riêng biệt nào đi nữa, cả ba nghệ sĩ đã, bằng những tư duy cá nhân của mình, cùng nhau mổ xẻ cái "huyền thoại được sắp đặt" và hình

tượng siêu nữ nhân được dựng lên. Nhưng đáng nói hơn nữa là những tác phẩm của họ không nhằm chối bỏ những hy sinh, tình cảm vốn là tính thiên bẩm của phụ nữ dành cho gia đình và nhân loại, mà nhằm gợi mở cho sự cân nhắc mang tính cá nhân đối với tình yêu thương xuất phát từ lựa chọn mang tính vô điều kiện, chứ không do bị bắt buộc.

Đồng thời, "Tôi là Siêu nữ nhân ư?" cũng kêu gọi người xem hãy cùng tham gia tiếp diễn câu chuyện nữ giới này trong bối cảnh đương thời: Thời gian đã đổi thay nó, hay nó vẫn đang là một chặng đường dài khi chúng ta vẫn cần thương lượng với quá khứ để cùng hướng tới tương lai?

Nguồn:

Ellul, J. (1973). *Tuyên truyền cổ động: Sự hình thành nên thái độ con người, theo Jacques Ellul viết*. Vintage Books, New York.

- 1 Ba đảm đang: (i) Đảm đang lao động, sản xuất, công tác, (ii) Đảm đang gia đình; (iii) Đảm đang công tác hậu phương bảo vệ Tổ quốc (Theo hồ sơ lưu trữ tài liệu phong trào "Ba đảm đang" của TW Hội LHPNVN)
- 2 Tam Tông - Tại gia tòng phụ, xuất giá tòng phu, phu tử tòng tử - Ở nhà thì theo cha, kết hôn thì theo chồng, chồng chết thì theo con.
Tứ đức - Công dung ngôn hạnh - Người phụ nữ "ngoan" phải giỏi trong công việc, khiêm tốn trong hành xử, nhỏ nhẹ trong lời nói và lối sống phải theo quy tắc. Không áp dụng những quy tắc này thì sẽ là phụ nữ "hư hỏng".
- 3 Cách đây 10 năm, Châu thực hiện tác phẩm sắp đặt sử dụng các vật dụng liên quan đến công việc của người phụ nữ trong gia đình như nồi cơm điện, chổi lông gà, cây lau nhà, lồng bàn, xô nước, bàn để úi quần áo... mô phỏng lại một tượng đài thường thấy về các tướng lĩnh cưỡi chiến mã hiên ngang ra trận. Tác phẩm là sự hồi đáp lại chủ đề chung của triển lãm cùng tên với bài hát "Chị Tôi" về sự cống hiến, trách nhiệm của người chị cả trong gia đình đồng thời mở rộng cái nhìn, thái độ, tập quán về vai trò của giới nam và giới nữ ở Việt Nam.
- 4 Thần biển Poseidon nhấn chìm bờ biển Ethiopia và sai thủy quái đến phá hoại. Vua Cepheus hỏi ý kiến các vị tiên tri cách cứu vương quốc. Họ thông báo rằng đất nước của ông sẽ bình yên nếu ông hiến dâng con gái của mình cho thủy quái Cetus. Andromeda bị xiềng vào tảng đá bên bờ biển chuẩn bị đón nhận cái chết.
- 5 Vẫn mãi vững chãi đứng tại cửa ngõ vào nội đô Đà Nẵng, quê hương của Xuân Hạ, là "Tượng đài Mẹ Nhu" thân thuộc, tượng đài người phụ nữ Việt Nam, còn được gọi một cách tôn kính hơn là "Tượng đài Mẹ dũng sĩ Thanh Khê."

L Ê N A B Ò I

Thực hành của Lêna Bùi đi sâu vào các khía cạnh vô hình của cuộc sống, chẳng hạn như niềm tin, cái chết, những giấc mơ và cách chúng ảnh hưởng đến hành vi và nhận thức của chúng ta. Thông qua việc lồng ghép các giai thoại và câu chuyện cá nhân, các tác phẩm của cô thể hiện những phản ánh thân mật về tác động của sự phát triển nhanh chóng và mối quan hệ giữa con người và thiên nhiên. Các tác phẩm của Lêna đã được đưa vào các triển lãm và trình chiếu nhóm và cá nhân tại Quỹ Nghệ thuật Sharjah, Các Tiểu vương quốc Ả Rập Thống nhất (2018); Mansfield Freeman Centre for East Asian Studies, Đại học Wesleyan, Middletown, Hoa Kỳ (2018); Haus der Kulturen der Welt, Berlin, Đức (2017); Trung tâm Nghệ thuật đương đại The Factory, Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam (2016); và Bảo tàng Carré d'Art, Nîmes, Pháp (2014). Cô hiện là Nghệ sĩ Lưu trú trong Chương trình Lưu trú của Trung tâm Nghệ thuật đương đại NTU Singapore.

The practice of Lêna Bùi is deeply drawn to the intangible aspects of life, such as faith, death, and dreams and the ways in which they influence our behaviours and perceptions. Through the incorporation of anecdotes and personal stories, her works articulate intimate reflections upon the impact of rapid development and the relationship between humans and nature. Bùi's works have been included in group and solo exhibitions and presentations at Sharjah Art Foundation, United Arab Emirates (2018); Mansfield Freeman Center for East Asian Studies, Wesleyan University, Middletown, United States (2018); Haus der Kulturen der Welt, Berlin, Germany (2017); The Factory Contemporary Arts Centre, Ho Chi Minh City, Vietnam (2016); and Carré d'Art, Nîmes, France (2014) amongst other venues. She is currently an Artist-in-Residence in the NTU Centre for Contemporary Art Singapore Residencies Programme.

N G Ô Đ Ì N H B Ả O C H Â U

Tốt nghiệp Đại học Mỹ thuật Thành phố Hồ Chí Minh, Ngô Đình Bảo Châu sớm nhận được sự quan tâm bởi khả năng linh hoạt trong việc ứng dụng nhiều cách thức biểu đạt nghệ thuật như hội họa, sắp đặt hay điêu khắc trên các nền chất liệu. Nữ nghệ sĩ sinh năm 1986 kết hợp giữa bản chất gốc của một vật hay sự việc, pha trộn cùng trí tưởng tượng để tái-khái-niệm lại sự vật hay hiện tượng ấy theo một ý niệm rất riêng của bản thân. Kể từ năm 2009 - tức một năm trước tốt nghiệp, Ngô Đình Bảo Châu tham gia vào các dự án triển lãm và nhanh chóng dành được nhiều sự chú ý của giới hàn lâm nghệ thuật trong nước và quốc tế. Một số những triển lãm Ngô Đình Bảo Châu từng tham gia gồm: "My Eldest Sister" (San Art, 2010, Vietnam), "Pharmacide" (Metahouse, 2012, Cambodia), "Silk of Light" (San Art, 2013, Vietnam), "Out of Nowhere" (Sao La, 2014, Vietnam), "Bất Phân Thân" (Nhà Sàn Collective, 2015, Vietnam) hay "Body Bouquet" (Welch Gallery, 2015, US), "She" (Sweet "Art, 2016, UK), "Where The Sea Remembers" (The Mistake Room, 2019, US), dự án Cục Im Lặng (2019, Vietnam) và triển lãm cá nhân " Trông Thật Khác, Nhìn Thật Giống (Galerie Quynh, 2020, Việt Nam).

A graduate of Ho Chi Minh City's Fine Arts University, Ngo Dinh Bao Chau soon gained appreciation for her versatility in applying various expressions of art such as painting, installation and sculpture on diverse materials. Born in 1986, she combines the original nature of an object or phenomenon with her imagination to re-conceptualize them in her way of interpretation. Since 2009, one year before her graduation, Ngo Dinh Bao Chau has participated in many exhibition projects and quickly gained attention of local and international art world. Some of the exhibitions are: "My Eldest Sister" (San Art, 2010, Vietnam), Pharmacide (Meta House, 2012, Cambodia), "Silk of Light" (San Art, 2013, Vietnam), "Out of Nowhere" (Sao La, 2014, Vietnam), "Bất Phân Thân" (Nha San Collective, 2015, Vietnam) or " She" (Sweet 'Art, London, UK, travelled to Little Pink Monster Gallery, TX, USA 2016), "Body Bouquet" (Welch Gallery, 2015, US), "Where The Sea Remembers" (The Mistake Room, 2019, US), Block of Silence (2019, Vietnam) and solo show Towards Realist Socialization (Galerie Quynh, 2020, Vietnam).

X U Â N H Ạ

Xuân Hạ (b.1993, Da Nang), is a visual and multimedia artist. She has been an active practitioner in the local art community since the end of 2015, when she co-founded the art collective Chaosdowntown Cháo in Saigon. Since September 2019, she lives and works in Da Nang and co-founded “a sông collective” in the hope of learning and understanding more about her homeland.

In her recent practice, Xuân Hạ reflects on questions around the direct and indirect impact of urbanization and industrialization on Millennial behavior, especially in Vietnam. Through various forms of experimenting with space, using fragments of daily material and manipulating moving images, she presents non-realistic scenarios by using loosely coupled pieces that tend to resist each other and allowing them to gradually give shape to a narrative. Her works are a set of documentation born out of an opposition between herself and the dizzying changes of her surrounding environment. Her practice is also a small and ordinary effort to make meaning according to personal perceptions.

Xuan Ha participated in the Residency Programme for Young Artists, FUTUR Foundation, Rapperswil-Jona, Switzerland, 2019; ACC Arts Space Network Residency Program hosted by the Asia Culture Center (ACC) in Gwangju, Korea and “FAMLAB: Film, Archive and Music Lab” in Gia Lai, Ninh Thuan, organized by the British Council, Vietnam, 2018. Xuan Ha’s recent solo exhibitions include “There’s an ant inside my glass of water,” Chaosdowntown Cháo, Vietnam (2018) as part of the Asian In/Visible Station project series co-organized by the Japan Foundation Asia Center and co-curated by ZeroStation, and “How i miss the taste of tangerine,” Sàn Art, Vietnam (2019).

Xuân Hạ (sn. 1993, Đà Nẵng), là một nghệ sĩ thị giác và đa phương tiện. Cô bắt đầu thực hành tích cực trong cộng đồng nghệ thuật địa phương từ cuối năm 2015 với vai trò là đồng sáng lập art collective Chaosdowntown Cháo, Sài Gòn. Kể từ tháng 09/2019, cô sinh sống, làm việc tại Đà Nẵng, đồng thời sáng lập a sông collective hoạt động nghệ thuật tập trung chính yếu vào các chuyên đề văn hoá-xã hội ở khu vực Quảng Nam-Đà Nẵng.

Trong các thực hành gần đây, Xuân Hạ phản ánh mối quan tâm về sự tác động trực tiếp/gián tiếp của thời đại đô thị hoá-công nghiệp hoá đến thế hệ Millennials và cách ứng xử của họ, đặc biệt ở Việt Nam. Thông qua các hình thức thử nghiệm với không gian, sử dụng các mảnh vật liệu đời thường và thao tác hình ảnh động, cô trình hiện những kịch bản phi hiện thực bằng các mảnh ghép khập khiễng chống phá lẫn nhau, dần tự chúng định hình nên một cốt truyện. Tác phẩm của cô là tổ hợp tài liệu gần như xuất phát từ quan hệ đối kháng giữa bản thân và sự thay đổi của môi trường xung quanh.

Xuân Hạ đã tham gia các kì lưu trú tại Chương trình lưu trú dành cho nghệ sĩ trẻ bởi Futur Foundation tại Thụy Sĩ, 2019; “ACC Arts Space Network Residency Program” được vận hành bởi Asia Culture Centre (ACC) tại Gwangju, Hàn Quốc và “FAMLAB-Film, Archive and Music Lab” tại Gia Lai, Ninh Thuận được tổ chức bởi Hội Đồng Anh, Việt Nam, 2018. Triển lãm cá nhân gần đây nhất của Xuân Hạ bao gồm: “Có con kiến trong ca nước”, Chaosdowntown Cháo, Việt Nam (2018) trong chuỗi dự án Asian In/Visible Station đồng tổ chức bởi Japan Foundation Asia Center và đồng giám tuyển bởi ZeroStation, “Tôi nhớ hương quýt nhường nào”, Sàn Art, Việt Nam (2019).

NGUYỄN PHƯỚC BẢO CHÂU

Bao Chau is a part-time curator and full-time art manager. She organizes the biennial Dogma Prize – a contemporary art prize for self-portraiture and manages the Dogma Collection – a private Vietnamese propaganda art archive.

Bao Chau's approach to artistic and cultural subject matters is pragmatic and unromanticized, an honest attempt to investigate and reflect upon the present concerns of her cohort amidst the erratic pace of the country to morph into the global scene. Such endeavor also feeds into her constant pondering on what defines the Vietnam identity.

Bao Chau graduated from Lasalle College of the Arts, Singapore in Fashion Design and from the Istituto di Design, Italy in Arts Management.

Châu là Giám tuyển tuyển bán thời gian và Quản lý nghệ thuật toàn thời gian. Cô là người tổ chức Giải thưởng Dogma diễn ra mỗi hai năm – một giải thưởng dành cho Tự họa đương đại, đồng thời cũng là Quản lý của Bộ sưu tập Dogma – một bộ sưu tập tranh cổ động tư nhân lớn nhất ở Việt Nam.

Phong cách tiếp cận của cô đối với các hoạt động liên quan đến văn hoá và nghệ thuật là rất thực tế, không lãng mạn hoá, với mong muốn tìm hiểu những tâm tư và suy nghĩ của thế hệ cùng trang lứa trong những xu hướng xã hội nhằm hoà nhập với thế giới. Đó cũng đồng thời là nỗ lực cá nhân để khẳng định những giá trị riêng cho danh tính Việt Nam.

Châu tốt nghiệp ngành Thiết kế tại Trường Nghệ Thuật Lasalle, Singapore, sau đó là chương trình Thạc sĩ ngành Quản trị Nghệ thuật, Ý.

SPECIAL THANKS TO / TRÂN TRỌNG CẢM ƠN

Dominic Scriven & The Dogma Collection
Participating artists / Nghệ sĩ tham gia
Phạm Thị Kim Ngọc
Sàn Art

**TÔI
LÀ
SIÊU
NỮ
NHÂN
Ư?**